

Nyheter från Radiomuseet

Nr 175, augusti 2023

Teknik och kultur i gemenskap

Kalundborg slutar sända den 31 december

De vackra antenntornen i Kalundborg

Bilder: Info Ydun's Medium Wave Info

Det är bara en tidsfråga innan långvågsbandet på våra radiomottagare är helt avlövad på radiosignaler. För några dagar sedan började BBC Radio 4 förbereda sina lyssnare på att Droiwichsändaren kommer att stängas. <https://www.mkvk.se/?p=10416>

Idag avslöjar Ydun's Medium Wave Info att Danmarks Radio lägger ner Kalundborg på 243 kHz den sista december i år. Även om själva sändaren är en ny och energieffektiv Nautel på 50 kW avslutas därmed en dansk radiohistoria sedan 1927. <https://mediumwave.info/2023/06/02/denmark-52/>

Nautelsändaren på 50 kW med manöverpanel

Danmarks Radio tar farväl av långvågen en sista gång

"Hallo, hallo, her er Kalundborg Radio., Bølgelængde 1153 m".

Så lät det den 29:e augusti 1927 när Kalundborg Radiofonistation invigdes.

Sändaren blev förlagd ute på den platta landtungan Gisseløre. Antennen blev upphängd mellan två 105m höga trebenta antenntorn av NaskovSkibsværfts tillverkning. Antenntornen är av liknande konstruktion som Motala LV och Grimetons radiostation.

Sändaren blev placerad centralt i Danmark för att ge god täckning av Statsradiofoniens enda program över hela landet, Färöarna och Grönland. 1954 blev tornen förlängda till 108m och fick ett nytt utseende på antennen. Antennen såg ut som en hängmatta av "Alexandersontyp" bestående av 160 m långa trådar som var uppspända mellan två nio meter långa metallstänger. Två matarledningar liknande ryssjor löper ned från tornen där den ena går till sändarens avstämningsskrets och den andra till jord. 2008 kortades trådarna av till endast två. Det gjordes för att förlänga tornens livslängd.

Jordplanet består av 52 km 3mm koppartråd på rad tvärs antenneriktningen med en meters inbördes avstånd nedplöjt i fåror runt hela området.

Första sändaren var på 7,5 kW och kom från amerikanska Western Electric, senare Standard Electric. Man fick tilldelat frekvensen 260 KHz (1154m). En sändare med samma effekt från samma tillverkare togs i drift 1933. Dock blev den sändaren inte långlivad. Redan 1934 höjdes effekten till hela 60kW. Frekvensen ändrades till 238KHz (1260m). I takt med de olika våglängdskonferenserna fick man byta frekvens. 1936 ändrade man frekvensen till 240,5KHz och tio år senare 1950 ändrades frekvensen till 245KHz. Den tredje sändaren av Marconis tillverkning, invigdes 21:e juni 1954 och fick en imponerande effekt på hela 150 kW fortfarande på 245 KHz.

I samband med Statsradiofonin startar upp ett andra program den 1:e oktober 1951, uppfördes en sändarmast till mellanvågssändaren. Mellanvågssändaren fick en uteffekt om 60kW på 1061KHz (283m). Antennmasten blev uppförd så långt ifrån långvågssändaren som möjligt, allra längst ut Gisseløres yttersta spets. Antennen byggdes som en fackverksmast med trekantigt tvärsnitt 0,56 gånger våglängden. Det motsvarar en höjd om 144 m och kunde tvinga närfadingszonen utanför gränserna så det blev en stabil fältstyrka för en god täckning runt om i Danmark.

1980/1981 påbörjade danska PTS den tekniska projekteringen för ny sändarutrustning vid radiostationen i Kalundborg där byggnaderna från 1933 och 1954 skulle fortsatt hysa sändarinstallationerna. AEG/Telefunken blev leverantör av tre sändare: en för resp. band samt en kombinerad lång- och mellanvågssändare som reserv ifall något fel skulle uppstå på någon av de andra två. Mellanvågssändaren blev en AEG/Telefunken S4006, identisk med sändaren i Sølvesborg och de två hos Norking på Kvitsøy och för långvågen en AEG/Telefunken S4008. Effekten sattes till 250kW för mellanvåg och 300kW för långvåg. Dessa sändare använde sig av tekniken PDM – **Puls Dauer Modulation** på svenska kallat **Pulsbreddmodulation**. Sändaren drog helt enkelt ned effekten under tysta partier i sändningen och skickade ut full effekt när det behövdes. Verkningsgraden låg på drygt 70% vilket är nära det teoretiskt möjliga för denna typ av sändare. Trots högre effekt blev uttaget från elnätet oförändrat.

Efter våglängdskonferensen i Genève 1975 där ny kanalindelning med 9KHz kanalbredd för lång- och mellanvåg fastställdes, som skulle börja gälla fr.o.m. 1978, berördes även Kalundborg.

1982 justerade man frekvenserna något till 243 KHz respektive 1062 KHz.

Med långvågens radikalt höjda effekt och en helt ensam frekvens kunde man höras ända till Italien och under gynnsamma förhållanden ända till New Foundland under dygnets mörka del.

Danmarks Radio tog farväl av långvågen för första gången den 15:e februari 2007 efter "Radioavisen" vid midnatt. Därmed var nästan 80-årig epok slut. 26:e juni 2011 stängde man obemärkt av mellanvågssändaren

för gott efter ”*Farvandsefterretninger*” kl. 18.05 utan något som helst minnesprogram eller annat högtidshållande. Året därpå revs mellanvågsmasten.

2008 påbörjade man försökssändningar med DRM – Digital Radio Mondiale från långvågssändaren. Kort före nedläggningen av mellanvågen återupptog man långvågssändningarna nu med en nyinköpt 50kW NX50-sändare från kanadensiska Nautel. Programmen över lång- och mellanvåg fick beteckningen DR P5 och DR P6 för mellanvåg respektive långvåg.

Fram till 2007 var DR P5 egentligen samsändning med DR P4 Københavnsradio och DR P6 samsändning med DR P1. Därefter ändrades DR P5 till att sända program efter ett fastlagt sändningsschema dagtid. DR P6 tog över efter det att DR P5 på mellanvåg upphört i juni 2011. När inget program sänds ut lägger man ändå ut en tom bärvåg med starkt reducerad effekt.

På nyårsafton är det definitivt slut. Danmarks Radio har beslutat att lägga ned långvågssändningarna för gott. Nu säger man farväl en andra gång. Denna gång är det definitivt. Vid årsskiftet kommer Kalundborg ställa sig till en i raden av alla nedlagda långvågssändare. Under våren 2024 kommer BBC lämna långvågen likaså RÚV när man stänger av sin sista långvågssändare i Eiðar. Långvågen blir allt tystare och många nya bilar har inte ens långvåg i sin bilradio längre.

Danmarks Radio anser att långvågen har spelat ut sin roll till förmån för FM, internet och DAB.

I skrivande stund för Kalundborgs kommun samtal med Danmarks Radio om stationens varande eller icke varande.

<https://www.dr.dk/om-dr/nyheder/dr-udfaser-radio-langboelge>

<https://danskradio.dk/kalundborgradiofonistation.html>

Här finns en Facebookgrupp där läget kring Kalundborg LV diskuteras.

<https://www.facebook.com/people/Kalundborg-Langb%C3%B8lgesender/100064809156363/>

Så här lät sista minuterna över Kalundborg mellanvågssändare på 1061 kHz.

<https://www.youtube.com/watch?v=ChRHfTUjd0o>

Christian Stödberg

Kommentar från red. Danmark är ett helt unikt land som kunde täcka hela landet med en enda centralt belägen långvågssändare. Det var egentligen först när man ville starta upp ett program 2 år 1951 som man fick börja använda mellanvågssändare.

Lars Lindskog.

Kalendarium 2023

22-27/7 Gammelvala
8-10/9 Suicide Zero, konstutställning
10/9 Familjedagen
16/9 Höstmöte
28/9-1/10 Bokmässan
9/12 Vintermöte

Vårt Göteborg 400år

Smoke Rings Sisters hyllar Göteborg 400 år

Saknar ni de gamla Göteborgsprofilerna Sonya Hedenbratt och Sten-Åke Cederhök vid firandet av Göteborg 400 år så släpps nu den nyskrivna jubileumslåten Vårt eget Göteborg som för tankarna till de gamla Göteborgsvisorna och binder samman det gamla och det nya 20-talet. Det är de två Göteborgsbanden Smoke Rings Sisters och Gentlemen & Gangsters som för första gången samarbetar i en nyskriven låt.

<https://www.youtube.com/watch?v=bKh0BDxAu3g>

Radiotekniken och teorin bakom den

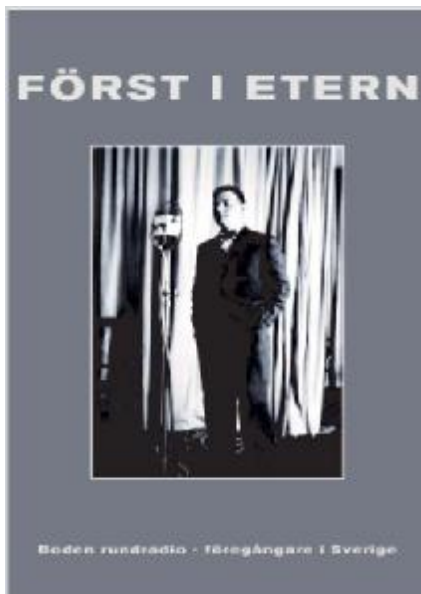
THE **SECRET** HISTORY OF ELECTRICITY

#27: How **Hertz** Discovered **Radio** Waves to Validate **Maxwell's** Equations

$\nabla \cdot E = 4\pi\rho$ $\nabla \cdot B = 0$
 $\nabla \times E = -\frac{1}{c} \frac{\partial B}{\partial t}$

How Heinrich Hertz Discovered Radio to Validate Maxwell's Equations

<https://www.youtube.com/watch?v=E46ZU2rsupA>

Boden Radio var först i Sverige

Minnesskriften först i Etern kan läsas här:

https://www.fht.nu/bilder/FMGem/samband/radio/minnesskrift_om_boden_radio.pdf

Suicide Zero

Tre omtänksamma sommartips från oss på Suicide Zero

https://app.rule.io/browser/a/n_5h4/d/n_bbwx/di/n_rt/s/n_4a6xpu/e/n_1apgh3/tt/n_rx2g02

Rysslands konsulat i Göteborg stängt

Skylden som nu har tagits ned

En rysk flagga vajar ännu en tid på sin stång

Alldeles utanför det avspärrade konsulatsområdet dominerar Ukrainas färger helt.

Ryska konsulatet i Göteborg stängdes under juni månad liksom Sveriges konsulat S:t Petersburg

Redan före PostNord kunde det vara det knepigt att få iväg brev

Suzanne Reuter & Björn Gustafson - På posten (1983)

<https://www.youtube.com/watch?v=lw8F4fgzac8>

Två lyckade utsändningar från Grimeton

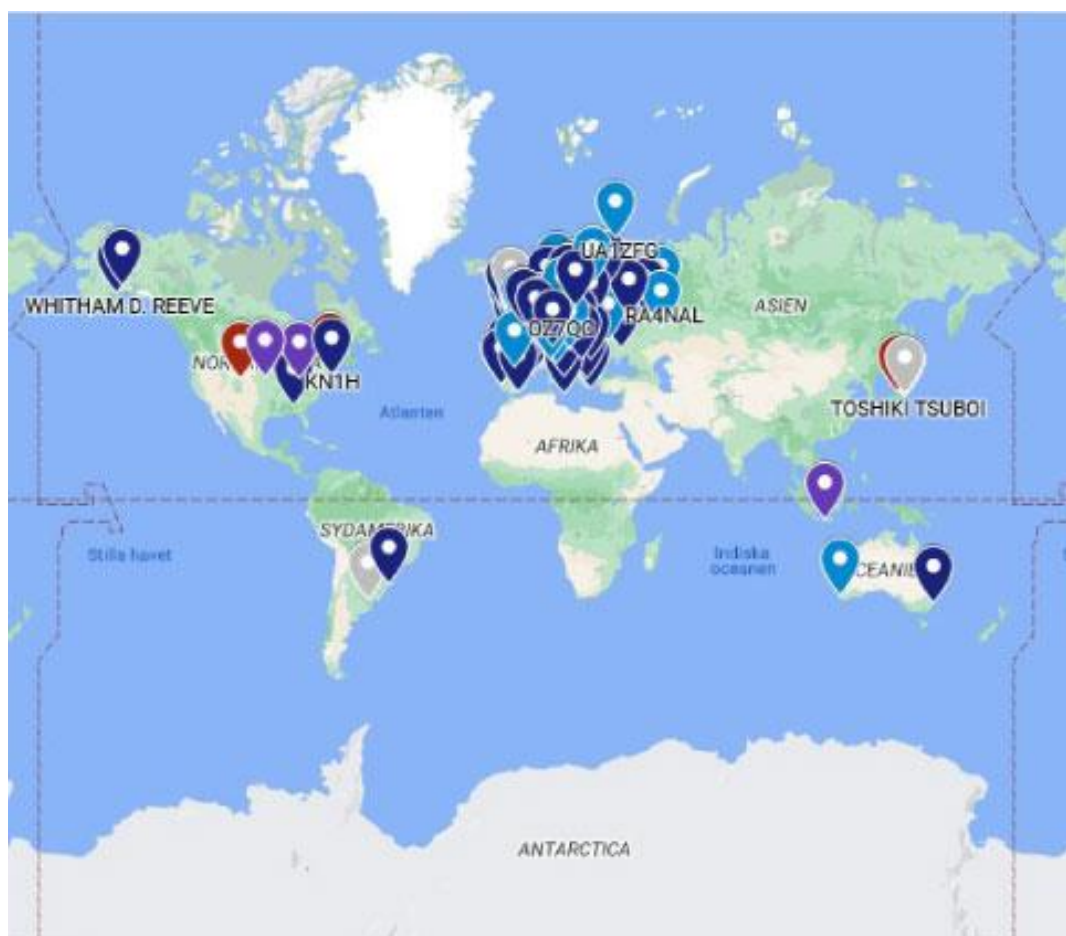

Kaj Sundberg vid nyckeln

Bild: skärmlapp

Båda utsändningarna från SAQ Grimeton under Alexandersdagen den 2:a juli gick felritt och Alexanderteamet fick in 372 lyssnarrapporter från olika delar av världen. Man kan ta del av texten som sändes ut och uppleva rundvandringarna och båda utsändningarna via denna länk.

<https://alexander.n.se/success-for-saq-on-alexanderson-day-2023/>

Inspelning av LUFOR-utsändning eftersöks

DUX Radio från 1960-talet som täcker mellanbandet för att kunna täcka de frekvensområden som användes under LUFOR-utsändningarna. Eftersom både mellan- och långvågsbanden på den tiden var täckta av rundradioradio så tvingades man utnyttja mellanbandet dvs det tomma frekvensområde som ligger mellan MV och LV för LUFOR-sändningarna.

Om du råkar ha någon inspelning från någon LUFOR-utsändning så finns det ett stort intresse att få ta del av den.

Luforsändningar över Sverige

Besökare på Radiomuseet har frågat om vad vi vet om LUFOR-sändningar. Därför skrev vi om dessa i nummer 164 av Nyheter från Radiomuseet:

LUFOR= lufförsvarsorientering via långvågsändningar inleddes omkring 1955 och fortsatte fram till 1998.

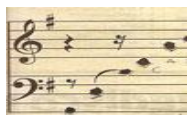
På långvåg utnyttjades den del av det s.k. mellanbandet som inte användes av rundradiosändare dvs 290-411 kHz. Den exakta frekvensen kunde variera för att inte störa LUFOR-sändare från närliggande områden. Då FM-radion infördes använde man sig även av P2 för LUFOR-sändningar.

Luforsändningarna kunde avlyssnas på långvåg via många vanliga rundradiomottagare. Militären hade även specialbyggda små bärbara radiomottagare för de egna förbanden.

På Radiomuseet kan man lyssna på denna LUFOR-mottagare i militärradioutställningen. Den är tillverkad av SRA (Svenska Radio Aktiebolaget) och har inbyggd högtalare och en extra hörtelefon med väska. Den är avsedd för batteridrift och täcker följande frekvensområden: långvågs- och mellanbandet 180-520 kHz samt mellanvåg 570-1650 kHz och är registrerad RM5854.

Varifrån kommer EBU:s signaturmelodi?

Mark Antoine Charpentier 1634-1704

I samband med finalen i melodifestivalen i maj fick vi åter chansen att höra Europeiska Radiounionens härliga signaturmelodi. Den är inledningen till ett Te Deum från 1690 av den franske kompositören Mark Antoine Charpentier. Nedan presenterar EBU detta stycke musik tillsammans med logon från de olika ländernas ländernas radiobolag.

<https://www.youtube.com/watch?v=IMVSSi4QQ0>

Hur samtliga satser låter ur detta Te Deum presenteras här i en underbar inspelning med tidstypiska instrument under ledning av William Christie.

<https://www.youtube.com/watch?v=l3LlIzPtmw>

Rekordhögt förtroende för museerna

SOM-institutets förtroendeundersökning visar att allmänheten har fortsatt högt förtroende för museerna. Årets mätning visar en ökning från +59 till +72 i förtroendebalans jämfört med förra årets siffror.

Resultatet backas upp av de svenska museicheferna där en övervägande majoritet vittnar om positiv återkoppling och starkt förtroende från publiken, enligt en ny rapport från branschorganisationen Sveriges Museer.

Här kan vi verkligen prata om museicred! SOM-institutets undersökning visar på ett rekordhögt förtroende för museerna, en siffra som ingen annan bransch kan mäta sig med. Det är ett toppbetyg på Sveriges alla museer, säger Gunnar Ardelius, generalsekreterare Sveriges Museer.

Museernas förtroendebalans +72 i kan jämföras med Folkhälsomyndigheten som får siffran +57 och sjukvården +50 i de senaste mätningarna.

Vad är det då som bygger detta förtroende? I rapporten möter vi svenska museichefer som kommer till tals om publikens återkoppling till verksamheten, indikationer på det höga förtroendet, vad som bygger trovärdighet – men också om hur de uppfattar det politiska engagemanget kring museernas arbete.

SOM-undersökningarna genomförs varje år sedan 1986 av SOM-institutet vid Göteborgs universitet. Syftet med undersökningarna är att kartlägga svensk opinion och belysa hur svenska folkets vanor och attityder förändras över tid. Måttet som anges är förtroendebalans bland dem med åsikt i frågan.

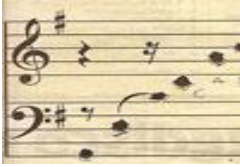
Kommentar: Det är ju skönt att få det bekräftat som vi insett genom de gångna åren vid arbetet med Radiomuseet i Göteborg / Lars Lindskog

Bli medlem i Radiomuseet!

Så här enkelt är det att bli medlem. Ladda bara ned blanketten via länken, fyll i den och skicka

<https://radiomuseet.se/medlemskap/bli-medlem-i-radiohistoriska-foreningen-i-vastsverige/>

Ralph Lundsten, musikskaparen

Ralph Lundsten 2013

Huset med adromedastudion

Elektronmusikkompositören Ralph Lundsten har nyligen gått bort 86 år gammal. 2013 gjorde SVT ett mycket fint program som innehöll intervjuer med honom med musikexempel. Man kan säga att Ralph även fortsatte att utveckla thereminen från 1920-talet, som innebar att en människas olika rörelser kunde omvandlas till toner. Ralph Lundsten hade en positiv och varm syn på livet vilket även genomsyrar hans musik. Detta program är verkligen sevärt. Utanför Sverige kan programmet ses via en VPN-server.

https://www.svtplay.se/video/e3OpmdV/ralph-lundsten-musikskapare?utm_medium=email&utm_campaign=SVT%20Kulturbrev%20v%2027&utm_content=SVT%20Kulturbrev%20v%2027+CID_e8a1d419c281da03c15c845a1f73ad56&utm_source=campaign%20monitor&utm_term=SE%20P%20SVT%20PLAY

Den 28 juni fick vi besök av 13 studerande från Chalmers mikrovåglaboratorium, som ville se vår utställning och höra om analog teknik och annat som vi sysslar med på Radiomuseet. Vi hoppas verkligen att få flera sådana besök. Det är trevligt och givande.

En ny läsvärd tidning

Forskning för ett hållbart samhälle

Extrakt

KLIMAT

Är cashen king för klimatet?

Vilken betalningsmetod är att föredra ur klimatperspektiv? Det ska forskare vid KTH ta reda på i ett nytt projekt, som finansieras av Riksbanken.

Den läsvärda tidningen EXTRAKT ges ut av forskningsrådet FORMAS och bjuder på lätt tillgänglig information om den senaste vetenskapen gällande klimat- och framtidsfrågor.

https://www.extrakt.se/?utm_campaign=unspecified&utm_content=unspecified&utm_medium=email&utm_source=apsis

Extrakt är en mycket läsvärd tidning finns tillgänglig idag. Den är välskriven har bra artiklar och är mycket lättläst även för oss som inte har fullgod syn. Det är en kostnadsfri tidning väl värd att prenumerera på.

Extrakt ges ut av forskningsrådet FORMAS, som är en statlig forskningsmyndighet.

Extrakt beskriver sig så här:

Vårt mål är att med populärvetenskaplig journalistik visa hur forskning inom hållbarhetsområdet kan lösa de samhällsutmaningar som vi står inför. Med våra artiklar vill vi skapa en bro mellan forskningen och samhället, så att ny kunskap når ut och används.

Extrakt är en webbtidning som vänder sig till dig som vill vara uppdaterad på forskningsfronten, men tidningen kan självklart läsas av alla med intresse för hållbarhetsfrågor.

Extrakt ges ut av forskningsrådet Formas. Extrakt ska täcka hela Formas forskningsfält men är oberoende och självständig i sin bevakning.

Redaktionen består av Cathrine Beijer, Charlie Olofsson, Karin Montgomery och Elin Viksten.

<https://www.extrakt.se>

Chefredaktör och ansvarig utgivare

Cathrine Beijer

E-post

extrakt@formas.se

Telefon

070 - 712 94 67

Postadress

Extrakt, Formas

Box 1206

SE-111 82 Stockholm, Sverige

TILL MINNE

Amatörradionyhetera

Silent Key

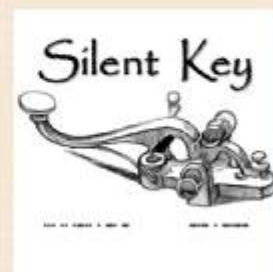
Posted by SM6EAT on 19 maj, 2023 in *Nyheter* | ∞

Vi har idag från Eriks dotter fått det smärtsamma beskedet att Erik Nyberg, SM7DZV natten till idag den 19 maj har avlidit i sviterna från en hjärtinfarkt.

En sann CW-fantast finns ej längre bland oss.

Våra tankar går till släkt och vänner.

Eric SM6JSM & Roland SM6EAT

Vår medlem i Radiohistoriska föreningen och den som skapat och var redaktionellt ansvarig för Amatörradionyhetera, Erik Nyberg i Löttorp SM7DZV, har lämnat oss 78 år gammal. Detta når oss via <https://www.hamnews.se/>

Med mycket tungt hjärta måste jag meddela er att, vännen Erik Nyberg SM7DZV är en Silent Key. Han avled natten den 19/5 2023, efter en hjärtinfarkt, hemmavid. Erik bodde i Böda på Öland och blev 78 år gammal.

Erik Nyberg har varit webbredaktör för ssa.se innan han startade hamnews.se för nästan 8 år sedan! Med sin erfarenhet som journalist har han drivit denna hemsida med framgång. Mer än 3500 nyhetsartiklar och notiser har han publicerat.

Erik var en hängiven radioamatör som älskade CW. Han var med och iscensatte SOCWA som blev en stor framgång hos telegrafivännerna men även fick igång en massa f.d. telegrafister som åter satte sig bakom telegrafnyckeln.

Erik var aktiv inom radioklubben SK7RN/Ölandsradioamatörer som telegrafikursledare men även som ordförande sedan 2009.

Våra tankar går till närmaste familj, vila i frid Erik.

Stephan Leeman
Sparreholm SM5YRA

Hur bildades Radiomuseet i Göteborg?

Föreningen Amatörradiohistoriska föreningen i Västsverige bildades vid en av SSA, Föreningen Sveriges Sändare Amatörer, anordnad konferens på Industrimuseet i Göteborg 1983-12-03.

Initiativtagare till föreningen var Ulf Sjödén, Erik Bergsten och Bo Stjernberg, samtliga radioamatörer. De kontaktade Industrimuseets dåvarande chef Ingegerd Särilvik, chefen för Televerket Radio i Västra Sverige Edgar Tobiasson, Veine Andersson från Tateco, och andra radioamatörer från de västsvenska länen vilka alla ställde sig positiva till förslaget till en amatörradiohistorisk förening.

Föreningens förste ordförande blev Erik Bergsten” Erik var ju känd i hela landet som populär programledare för Tekniskt Magasin i TV som sändes under 30 års från 1957 fram till 1987 då Erik gick i pension.

Museet fick sin första utställning i Göteborgs Industrihistoriska Museums lokaler vid Åvägen 24 på Gårda. När så detta museum år 1993 gick upp i Göteborgs stadsmuseum fick Radiomuseet söka sig andra lokaler och det blev på Lindholmen och Anders Carlssons gata 2. Eftersom det nya museets verksamhet breddades till att omfatta även rundradio, television, fartygsradio, militärradio och mätinstrument byttes namnet till Radiohistoriska föreningen i Västsverige. Invigningen av det nya museet ägde rum den 5 mars 1994.

Lars Lindskog
lars@lalind.se

Här några glimtar från invigningen av Radiomuseet för 29 år sedan

Carl-Axel Wannerskog intervjuas i västnytt på Radiomuseets invigningsdag 1994-03-05
https://youtu.be/_VLpgn451W0

Robert Wallander intervjuas dagen före invigningen
https://youtu.be/YE8TihSIL_A

Hans Börjesson intervjuas dagen innan invigningen
<https://youtu.be/TXKF3ZiONo0k>

Rundvandring på Radiomuseet

En verkligt professionellt gjord film skapad av journalisten Yuriy Novostavskiy från Ukraina i augusti 2017 under ett besök på Radiomuseet.

Här är länken och filmen:
https://www.youtube.com/watch?v=Q8_TIM2rbPM

Yuriy Novostavskiy
yuriy@novostavskiy.kiev.ua

Radiomuseet på youtube

Här finns antennbytet och andra sevärda youtubefilmer

Genom åren har det tillkommit en rad med youtubefilmer från Radiomuseet, som Viktor Ohlsson har lagt in lätt åtkomliga från vår hemsida eller direkt via denna länk:

<https://radiomuseet.se/youtubefilmer-om-radiomuseet-i-goteborg/>

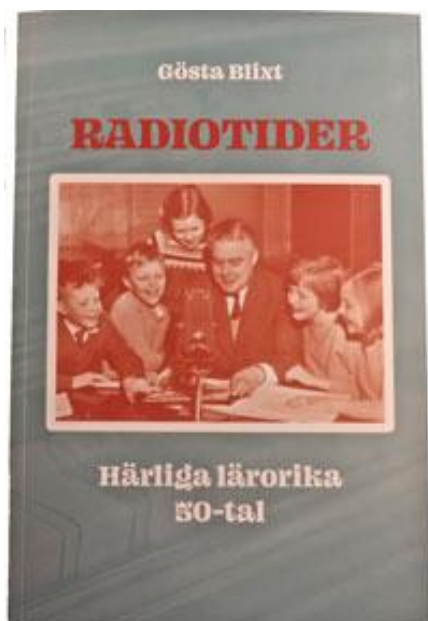
Radiomuseets youtubekanal

På Radiomuseets nya youtubekanal återfinner man bl. a. GP:s åtta minuter långa och rejält påkostade nyårsfyrverkeri, helt suveränt filmad av Viktor Olsson.

<https://www.youtube.com/@radiomuseet3586>

Lästips

Härliga Lärorika 50-tal

Svordomar på plastband när radion var ung

Hur var det att göra radioprogram på den gamla goda tiden? Både knepigt och fröjdefullt enligt en nyutkommen bok, Radiotider av Gösta Blixt.

Manuset till Radiotider låg i en låda i 30 år innan det nu publicerats. Gösta Blixt arbetade med radio för barn och ungdom under dess storhetstid på 50-talet. Han ger en bild av en härlig pionjärtid, där tekniska svårigheter var till för att övervinnas.

Det fanns en enda radiokanal i Sverige, som alla lyssnade på. Direktsända program från Radiotjänsts studio var det som gällde. Att spela in någon annanstans var ett stort företag som krävde inspelningsbil och tekniker. Först spelades in på lackskivor men sedan kom magnetband av plast, som kunde klippas och redigeras. Det var en revolution, men banden var dyra och måste hushållas med.

När Gösta för skolradion skulle göra en intervju med den dåtida kändisen Starke Arvid Andersson, lyckades han utverka magnetband. Det var tur eftersom Arvid svor i varje mening. Svordomarna klipptes bort men sparades på ett särskilt band. Banden förväxlades och det var svordomarna som spelades upp för Sveriges skolbarn.

När Gösta Blixt skriver om inspelningar han minns passerar många kända namn revy men han lyfter också fram medarbetare i det fördolda, till exempel sekreterare och tekniker som förblev okända för radiolyssnarna.

En högaktuell programidé som kläcktes på den tiden är Adventskalendern. Och när Gösta Blixt efter radiotiden blev barn-TV-chef, tog han beslutet att fortsätta sända Kalles Ankas jul på julafton i TV. Programmet var ifrågasatt på den tiden men Göstas egna barn fick ett avgörande ord med i laget – till Kalles favör.

Det är fröjd och pionjärglädje över de gamla radiotiderna. Gösta Blixt saknade dock någon gång sitt älskade tidigare jobb som skollärare på landet. Och det han verkligen ångrade var att han filade bort sin breda värmländska när han kom till radion.

Boken är publicerad av Göstas dotter Margareta Beckerus via Förlags AB Björnen och kan där köpas för 140:- www.bjornen.se .

Inspelningsbil

Radion i mitt liv

Under sommarmötet den 11 juni presenterade Elin Franzén sin avhandling som handlar om radiolyssnandet och bygger på omkring 200 personers förmedlade radioerfarenheter. Som medlem i Radiohistoriska föreningen kan du gå in via Radiomuseets hemsidan och lyssna till föredraget.

Hennes bok kan laddas ned oh i pdf-format via följande adress:

http://mediehistorisktarkiv.se/wp-content/uploads/2021/10/franz%C3%A9n_radio.pdf

Om boken inte kommer upp direkt så ligger den under **Oktober 2021** i arkivet

Svensksändarna

En alldeles nyutkommen bok sammanställd av Stig Granfeldt handlar om radiosändningar på svenska från utlandet. Boken är utgiven av Sveriges DX-förbund med stöd av bl.a. Johan Berglunds minnesfond och Radiostiftelsen.

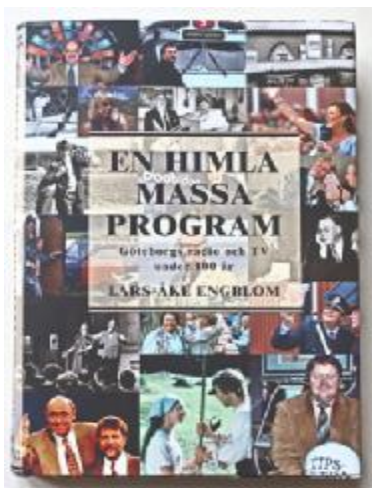
Radiosändningarna på svenska som hade sin höjdpunkt på 50, 60 och 70-talen har idag upphört helt och hållet. Man skulle kunna tro att motsvarande program skulle ha ersatts av internetsändningar, men så är inte fallet. Information från utlandet förmedlas numera av utrikeskorrespondenter från våra svenska dagstidningar och etermedier och inte av ländernas egna nyhetsförmedlare.

För 300:- erhåller man medlemskap i Sveriges DX-förbund + denna bok samt medlemstidningen DX-Aktuellt i pdf-format. Önskas medlemstidningen DX-Aktuellt i pappersformat är priset 375:- Detta går att beställa här:

https://dxkop.sdx.se/?fbclid=IwAR0gnozJNwCtJmt58iFp_OzahSxYNIjPBAnfLV21ZI8sFrpBMLu0fHCz-G4

Radio och TV från Göteborg

I en spännande bok skildrar Lars-Åke Engblom Göteborgs Radio och TV under 100 år. Boken som är på 264 sidor berättar om vad som hände inom detta område alltsedan 1920-talet fram till våra dagar och det är verkligen otroligt mycket.

Lars-Åke Engblom har arbetat som journalist och producent vid SR/SVT i Göteborg och var under åren 2002-2010 professor i medie- och kommunikationsvetenskap vid Jönköpings högskola.

Boken är utgiven av Universus Academic Press år 2020 och finns att köpa via Adlibris för 240:-

Radiotjänst 1925-30

Artikel av Peter Dahlén, professor i medievetenskap vid universitetet i Bergen, som handlar om de första åren då radioprogrammen inte kunde spelas in utan allt fick sändas direkt.

https://www.nordicom.gu.se/sites/default/files/kapitel-pdf/dahlen_0.pdf

Denna förening är värd en stor eloge för att ha skannat in många ovärderliga radiotekniska tidsskrifter från 1920- och 30-talen d.v.s. just den tid då rundradion utvecklades explosionsartat och då även icke tekniska tidningar informerade om hur man själv kunde lösa sitt behov av att kunna lyssna på rundradiosändningar från när och fjärran till en överkomlig kostnad. Idag har AEF skannat in tidsskrifter ända fram till sekelskiftet.

<https://www.aef.se/Amatortidningar/Amatortidningar.htm>

Museibutiken

Bo Carlsson, som är ansvarig för museibutiken på Radiomuseet, finns normalt tillgänglig under eftermiddagar, vardagar. På onsdagar är det öppet 13-17. Andra tider kommer affären bara att kunna öppnas om det finns funktionärer som har tid att vara med.

Bo Carlsson

bo.carlsson@bredband2.com

Telefon: 070-630 75 68

Stenkakor till salu

Radiomuseet har åter fått in många 78-varvsskivor. Vi arkiverar och registrerar dessa i vår databas där de är sökbara, Antalet registrerade skivor är idag är 3050 stycken. De dubletter vi får in säljer vi för 20:- per styck.

Hela samlingen med 78-varvsskivor är sökbara i databasen:

<https://radiomuseet.se/radiomuseets-databaser/>

De 78-varvsskivor som ligger ute till försäljning kan sökas via

<https://radiomuseet.se/78-varvsskivor-till-salu/>

Dessutom har vi ett flertal dubletter på 78-varvsskivor som tillhör arméstabens kurs i radiosignalering (morse). Dessa skivor skänker vi bort om det om någon som vill ha dem hör av sig. Annars kommer de att kastas senare i vår.”

OBS:

Vi sänder inga grammofonskivor per post utan dessa måste avhämtas på museet.

Vi lägger inte ut inspelad musik av upphovsrättsliga skäl men den kan avnjutas via vår besöksdator på museet.

Viktor Ohlsson

viktor.ohlsson@von.pp.se

Dubblettböcker från biblioteket till salu

Det finns en lång rad dubblettböcker till salu billigt på Radiomuseets bibliotek. Du återfinner dessa via följande länk:

<https://radiomuseet.se/bocker-till-salu/>

Allt kan beställas via info@radiomuseet.se eller direkt från mig.

Lars Quiding

larsq@bahnhof.se

Hjälp med reparationer

Christer Aronsson i Lindome

Jag driver sedan starten 1981 min firma, Lindome Radio & TV-service, i Lindome söder om Mölndal och utför reparationer och service på det mesta inom elektronik, Jag har stor erfarenhet av äldre och nyare radioapparater, stereo, HiFi, skivspelare, bandspelare, video, PA och gitarrförstärkare men reparerar inte platt-TV.

Tel: 031-795 31 10, Mobil: 0736-743103, E-post: lindome.radio@telia.com

Mats Larsson i Väröbacka

Mats Radio & TV Service utanför Varberg. Företaget arbetar med radio och TV-reparationer. Mats beskriver sig själv som envis och noggrann och vill att allt skall fungera.

Det går att kontakta Mats Larsson via telefon **070 351 47 75** eller via e-post: MRTV@tek.com

KOM ALDRIG MED OANMÄLDA GÄVOR TILL RADIOMUSEET

Electrokit Sweden AB

Elektronikbutik i Malmö, Sverige

Adress: Västkustvägen 7, 211 24 Malmö

Telefon: 040-29 87 60

Svalander Audio AB

Grammofonnålar, pickuper och mycket annat

www.svalander.se

Tema Elektronik

Tema Elektroniks butik är belägen på Nordostpassagen 7 i Göteborg, där har den legat alltsedan starten 1983. Under dessa år har vi levererat elektronikkomponenter och alla typer av tillbehör därtill.

Till oss vänder sig företag, skolor, kommun och privatpersoner både via butiken och per postorder. Idag lagerförs 13500 artiklar och hittar du inte vad du söker är du välkommen att kontakta oss - via våra leverantörer har vi tillgång till ett mycket stort antal produkter.

Tema Elektronik Technica AB, Nordostpassagen 7, 413 11 Göteborg Telefon 031-428690,
E-post: magnus@temaelektronik.se Öppettider: vardagar 09:00 – 17.00

Elektrolytkondensatorer mm säljs av

LH Musik & Audio AB

Atlasvägen 55, NACKA

08-718 00 16 Öppet 10-15 vardagar

lhmusik@gmail.com

Hjälp med mediaöverföringar

Min butik RE*STORED i Spinneriet Lindome har nu ny adress Göteborgsvägen 473 i Kungsbacka. Vi är ombud för Uppsala Bildteknik och kan erbjuda deras tjänsteutbud i Västsverige. Bland Uppsala Bildtekniks kunder finns filmbolag och museum och företaget har fått Bäst i Test av tidningen Ljud & Bild för sin överföring av smalfilm. RE*STORED beräknar pris, hjälper dig till rätt val och transporterar filmerna personligen till och från labbet i Uppsala. Vi överför även videoband, diabilder och ljudband. Företag, föreningar och andra organisationer kan anlita oss för att berätta och visa vad man kan göra med gammal film och varför man inte bör vänta längre. Ta gärna en titt på vår hemsida, ring 0700-928052, e-posta till info@restored.se och besök oss i butiken i Kungsbacka. Den ligger efter Gamla Riksvägen c:a 2 km. från Freeport i riktning mot Lindome. **Sven Östlind Hemsida: www.restored.se**

BGA Videoproduktion

-Ett familjeföretag sedan 1993

bgafotobutik.se | bgafotocenter.se | Skriv ut |

[Frågor & svar](#) | [Om oss](#) | [Prislista](#) | [Butiker](#) | [Kontakta](#) | [Nöjda kunder](#) | [Framkalla bilder](#)

Smalfilm/Super 8 film
DVD/USE

Videoband (VHS)
DVD/USE

Diabilder/legativ
DVD/USE

Ljudband
CD/USE

Videoband (VHS) till DVD

Låt oss bevara dina bästa minnen

Vi på BGA Videoproduktion AB är experter på att göra om gamla videoband till DVD eller USB-minnen. Varje år vänder sig tusentals familjer till oss för att få hjälp med sina VHS, Hi8 & miniDV. Gör det du också!

Hur du gör för att anlita oss

Vårt motto är att det ska vara enkelt att göra om sina videoband till DVD eller annat digitalt format. Det enda du behöver göra är att ta med dina filmer till vår närmaste butik. På plats i butiken går vi tillsammans med dig igenom allt du behöver veta. Du får alltid ett kostnadsförslag när du lämnar ditt material till oss. -Hitta närmaste butik-

Ovanlig bandtyp? Inga problem...

Det spelar ingen roll vad du har för typ av videoband. Vi tar emot (nästan) alla format som har funnits på marknaden.

Exempel på format vi hanterar:

8mm, Betacam SP, Betacam SX, Betamax, Digital8, Digital Betacam, DVCAM, HDV, Hi8, microMV, miniDV, MPEG IMX, U-matic, Video8, Video 2000, VHS-C, VHS & S-VHS.

Läs mer...

- [Beställningsinformation](#)
- [Hi8 till DVD & USB](#)
- [Räntefri avbetalning](#)

Frågor?

☎ 010-10 19 160

Vardagar 9 - 18

Lördagar 9 - 15

Vi som svarar på dina frågor

Besök närmaste butik

- [Gävle](#)
- [Göteborg](#)
- [Jönköping](#)
- [Malmö](#)

BEVARA DINA MINNEN!

Överför dina äldre ljud- och videospelningar med familj, släkt och vänner till CD eller DVD. Det är ofta en uppskattad present. Vi på Sveriges Ljudmigreringscentrum arbetar med att bevara svenskt kulturarv. Vi hjälper dig gärna att överföra dina inspelningar till CD, DVD eller annat digitalt format för att bevara dem in i framtiden.

PRIS-EXEMPEL 2009

Video till DVD

Här du VHS, VHS-C, SVHS, Hi8, Video8 eller filmer i andra format från bröllop, dop, skolavslutningar, resor eller andra aktiviteter som du skulle vilja överföra till DVD?

PRIS FRÅN 100 KRÖNOR/BAND

Ljudinspelningar till CD

Här du ljudinspelningar på kassetband, rullband, tråd, DAT eller annan äldre teknik som du skulle vilja överföra till CD?

PRIS-EXEMPEL:
KASSETTBAND 60 MIN TILL CD: 120 KRÖNOR
RULLBAND TILL CD FRÅN 200 KRÖNOR

Läs mer på www.ljudmigrering.se

www.ljudmigrering.se

[Migrera = Flytta, Överföra]

Sveriges Ljudmigreringscentrum är ett professionellt företag som hjälper till med överföring av äldre ljud- och videospelningar till CD, DVD, USB, MP3, MP4, MP6, MP8, MP9, MP10, MP11, MP12, MP13, MP14, MP15, MP16, MP17, MP18, MP19, MP20, MP21, MP22, MP23, MP24, MP25, MP26, MP27, MP28, MP29, MP30, MP31, MP32, MP33, MP34, MP35, MP36, MP37, MP38, MP39, MP40, MP41, MP42, MP43, MP44, MP45, MP46, MP47, MP48, MP49, MP50, MP51, MP52, MP53, MP54, MP55, MP56, MP57, MP58, MP59, MP60, MP61, MP62, MP63, MP64, MP65, MP66, MP67, MP68, MP69, MP70, MP71, MP72, MP73, MP74, MP75, MP76, MP77, MP78, MP79, MP80, MP81, MP82, MP83, MP84, MP85, MP86, MP87, MP88, MP89, MP90, MP91, MP92, MP93, MP94, MP95, MP96, MP97, MP98, MP99, MP100.

SLC
Sveriges Ljudmigreringscentrum

Enköpingsvägen 10
151 50 Enköping
Telefon: 0747-147 40
info@ljudmigrering.se | www.ljudmigrering.se

Söker du radioscheman?

Medlemmar hämtar hem inskannade scheman från Radiomuseets hemsida

Serviceinformation finns från följande tillverkare: Luxor, Radiola, Centrum, Kungs, Aga, Concerton samt fartygsradio är nu inskannade och tillgängliga digitalt. Medlemmar i Radiohistoriska Föreningen i Västsverige har full tillgång till informationen via den interna medlemssidan på: <https://radiomuseet.se/intern-medlemssida/>
Login hittar Du på ditt medlemskort.

Om du inte är medlem kan du se hur du blir det via länken nedan:

<https://radiomuseet.se/medlemskap/>

De inskannade servicehandböckerna finns tillgängliga för medlemmar via den interna medlemssidan, men också för övriga via Områden / Rundradio/ Servicehandböcker. De som inte är medlemmar kommer dock inte åt beskrivningar och kretsscheman. För att komma åt dem måste man kunna logga in på den interna medlemssidan.

Nu kan man också söka på serviceinformationen i en sökruta överst på sidan. Där kan man få träff på även det som inte är inskannat. Man kan också begränsa sökningen till inskannat material.

Servicehandböcker

Sök efter serviceinformation. Om "PDF" är markerad får man endast träff på de typer där inskannad information finns.

Fabr: Typ: PDF:

Eller klicka på [pärmarna nedan](#). Där finns endast de typer där det finns inskannade dokument. Beskrivningar och scheman är endast tillgängliga online för medlemmar. Om du inte redan är medlem kan du klicka [här](#) för att se hur du blir det.

Om man vill ha information som inte är inskannad, eller om man inte är medlem, så kan man kontakta museet för hjälp med att kopiera den mot ersättning. För att komma åt inskannade beskrivningar och scheman är medlemskap att rekommendera. Då stödjer du också museets verksamhet.

Nils Pihlgren / Lars Quiding / Viktor Ohlsson

Antique Radios

Schematics, Pictures – För medlemmar I Radiomuseum.

www.radiomuseum.org

En bra holländsk hemsida

För den som söker ett radioschema till en radio så finns det en site där man kan ladda ned ett sådant utan kostnad. Det enda man behöver göra är att registrera sig. Siten innehåller kanske inte så många svensktillverkade apparater men desto flera från kontinenten. <http://www.radiotechniek.nl/>

Scheman från Amerikanska radioapparater

Här hittar man massor av scheman från Amerikanska radiotillverkare

<http://www.nostalgiaair.org/Resources/>

Tipstack till Masse Andersson

Application Notes från Sylvania 1960

https://frank.pocnet.net/other/Sylvania/Sylvania_ElectronTubeApplicationNotes_1960.pdf

Gammelvala 22-27 juli 2023

Möt Radiomuseet där!

<https://gammelvala.se/gammelvala/gammelvala-2023.html>

Erbjudande om begagnade rör

Radiomuseets rörförråd har många NOS-rör som ligger i sina originalkartonger.

Sedan har vi även många rör utan kartong liggande som är använda. Vi säljer ut dessa i rörsatser till kraftigt reducerade priser.

Till dessa priser kommer expeditonsavgift och frakt.

Rörtyp	Listpris	Antal	Summa
AZ1	120	5	150
EAA91 =6AL5	30	5	40
ECC81=12AT7	255	5	100
ECF80	30	5	40
ECF83	55	5	50
ECH84	35	5	40
EF50	45	5	50
EF9	100	5	100
EF80	35	5	30
EF183	30	5	30

EF184	30	5	30
EF91=6AM6	35/40	5	50
EL81	75	5	100
EL90=6AQ5	150	5	100
EL91=6AM5	35	5	50
5Y3GT	80	5	100
6AK5=EF95	35	5	50
6AU6=EF94	30/40	5	40
6H6 metall	35	5	40
6J6=ECC91	45/50	5	50
6V6 metall	170	5	150
6V6 GT	265	5	200
807	200	4	100
813	300	4	150

Ingvar Lund och Mattias Engström

Följ Radiomuseet på Facebook

Jeanette Nilsson och Matts Brunnegård är våra två mycket aktiva redaktörer för Radiomuseets facebook sida. Deras inlägg kommer nu även direkt in på Radiomuseets hemsida och kan därigenom nå ändå fler läsare.

Jeanette och Matts kan vi nå här:

Jeanette Nilsson
jeanette62373@hotmail.com

Matts Brunnegård
gjutaren26@gmail.com

Länk till Facebook: <https://www.facebook.com/Radiomuseet-136495834874/>

Nyheter från Radiomuseet

Deadline för septembernumret nr 176 är den 15 augusti 2023.

Välkommen med bilder, kommentarer och inlägg till Nyheter från Radiomuseet!
Vidarebefordra gärna Nyheter från Radiomuseet till vänner och bekanta.

Sök tidigare nummer av Nyheter från Radiomuseet:

<https://radiomuseet.se/nfr/>

Lars Lindskog

lars@lalind.se

Audionen

Audionen utkommer med fyra nummer per år och distribueras på samma sätt som Nyheter från Radiomuseet via e-post i pdf-format till samtliga medlemmar. De medlemmar som saknar e-postadress får automatiskt Audionen i pappersformat hem till sin brevlåda.

Deadline för Audionen nr 3 / 2023 är den 8 augusti.

Jeanette Nilsson

audionen@radiomuseet.se

Följ Radiomuseet på instagram

Matts Brunnegård ansvarar för Radiomuseets instagramkonto. Har du någon bild till vårt konto så sänd den gärna med en kommentar till mig.

Matts Brunnegård

gjutaren26@gmail.com

Länk till instagramkontot

https://www.instagram.com/radiomuseet_goteborg/

Kloka ord

Lars Lindskog
Redaktör
lars@lalind.se

Viktor Ohlsson
Webbmaster
viktor.ohlsson@von.pp.se